

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7Co/55/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8117219642
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 09. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2019:8117219642.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Martina Filakovského a JUDr. Anny Kovalovej v právnej veci žalobkyne: X. B., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcej v P. na ul. M. 5, právne zast. JUDr. Michalom Fecilľakom, advokátom, so sídlom v Prešove na ul. Jesennej 8 proti žalovanému: Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., so sídlom v Košiciach na ul. Komenského 50, o vydanie bezdôvodného obohatenia, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov, zo dňa 29.10.2018, č.k. 29C23/2017-181 takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok s výnimkou výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti.

Žalobkyni sa priznáva náhrada trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Prvoinštančný súd napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 8 088,07 eur s 5 %-ným úrokom z omeškania ročne od 26.11.2017 do zaplatenia. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Žalobkyni priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.
2. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že žalovaný je vlastníkom kanalizačného zberača G, ktorý je súčasťou vodohospodárskej stavby Prešov - Sekčov, kanalizácia 1.stavba. Stavebné povolenie vydal ONV v Prešove dňa 22.03.1976, ktorý povolil aj vstup na cudzie pozemky podľa § 37 zákona v rozsahu potrebnom na zabezpečenie prevádzky vodohospodárskeho diela a pre výkon dozoru. V bode 5 je obsiahnuté povolenie na vyvlastnenie potrebných nehnuteľností podľa § 37 ods. 2 zákona č. 138/1973 Zb. v rozsahu potrebnom na vybudovanie povoleného vodohospodárskeho diela, ak ich nemožno získať dohodou. Kolaudačné rozhodnutie o povolení užívania tejto stavby vydal Východoslovenský krajský národný výbor v Košiciach, odbor poľnohospodárstva, dňa 08.03.1984, pričom z odôvodnenia tohto kolaudačného rozhodnutia vyplýva, že žiadateľ predložil tunajšiemu odboru súhlasy vstupov na pozemky (č. I. 98 spisu).
3. Kanalizačný zberač sa nachádza na časti parcel č. XXX, XXX a XXX ako to vyplýva z geometrického plánu Geodézie, a.s. P.. Táto skutočnosť medzi sporovými stranami sporná nebola.
4. Žalobkyňa je podielovou spoluvlastníčkou parcely č. XXX o výmere 1 137 m² vedenej na LV č. XXX kat. územia F. v podiele 2/4 a parcel č. XXX o výmere 1 630 m² a č. XXX o výmere 907 m² vedených na LV č. XXXX kat. územia F. v podiele 32/48, ktoré nadobudla na základe darovacej zmluvy od svojho starého otca C. Y., vklad ktorej bol povolený rozhodnutím Okresného úradu v Prešove, kat. odborom č. X z 11.08.2015.
5. V danom prípade bolo potrebné predovšetkým posúdiť, či vlastníkovi dotknutých pozemkov (žalobkyni alebo jej právneho predchodcovi) vzniklo zákonné vecné bremeno obmedzujúce ich vo vlastníckom práve v prospech žalovaného.
6. Rozsudkom Okresného súdu Prešov vydaným vo veci 17C8/2010 dňa 02.12.2013 bolo vyhovené žalobe právneho predchodcu žalobkyne o vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie pozemkov

za obdobie od 01.01.2008 do 15.12.2009. Uvedený rozsudok potvrdil Krajský súd v Prešove dňa 11.06.2014 v konaní vedenom pod sp.zn. 3Co56/2014. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že nevzniklo zákonné vecné bremeno v zmysle § 20 ods. 1 zákona č. 442/2002 Z.z., keďže toto ustanovenie nie je formulované ako vecné bremeno a predstavuje len verejnoprávne obmedzenie v zmysle uvedeného ustanovenia.

7. Právny predchodca žalobkyne v konaní vedenom pred Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 11C87/2015 sa voči žalovanému domáhal vydania bezdôvodného obohatenia za užívanie pozemkov umiestnením kanalizačného zberača za obdobie od 05.03.2013 do 05.03.2015. Krajský súd v Prešove v uznesení vydanom vo veci 19Co15/2016 dňa 29.11.2016 konštatoval, že v prospech žalovaného nemohlo vzniknúť zákonné vecné bremeno v zmysle ust. § 37a zákona č. 138/1973 Zb. o vodách s účinnosťou od 01.10.1995 z dôvodu neprípustnosti pravej retroaktivity. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že stavba kanalizačného zberača G nachádzajúceho sa na nehnuteľnosti právneho predchodcu žalobkyne bola povolená na základe stavebného povolenia z 22.03.1976 a povolenie na jej užívanie bolo vydané 08.03.1984. Ak by mala byť relevantnou úvaha súdu prvej inštancie, znamenalo by to, nakoľko kanalizačný zberač bol povolený v roku 1976 a koľaudovaný v roku 1984, že vecné bremeno vzniká zo zákona k dátumu mnoho rokov predchádzajúcemu účinnosti zákona č. 199/1995 Z.z., čo vykazuje znaky neprípustnej pravej retroaktivity. Ak zákon č. 199/1995 Z.z. neobsahoval prechodné ustanovenia a vznik vecných bremien spájal s právoplatnosťou rozhodnutia vodohospodárskeho orgánu na zriadenie vodohospodárskeho diela, nie je možné dospieť k inému záveru ako takému, že úprava ním daná sledovala vznik tohto práva k časovému obdobiu neprechádzajúcemu jeho účinnosť.

8. Súd prvej inštancie už v konaní vedenom pod sp. zn. 11C87/2015 s právnym predchodcom žalobkyne konštatoval, že ust. § 37 ods. 1 zákona č. 138/1973 Zb. rieši prípady podstatne menšieho zásahu do vlastníckeho alebo užívacieho práva nehnuteľnosti a konkrétne pod písmenom b) sú to prípady umiestňovania vodočtov, vodomeroch, vodných značiek a iných zariadení, ktoré sú síce uvedené príkladmo, ale rozhodne sa nemôže jednať o stavbu, ktorá podlieha stavebnému konaniu. Napokon prípady tohto nevýrazného zásahu do vlastníckeho alebo užívacieho práva pozemkov zákonodarcu upravil tak, že vlastníci a užívatelia nehnuteľností sú v takom prípade povinní ich trpieť bez náhrady, a to nepochybne z dôvodu, že zásah do tohto vlastníckeho práva je nevýrazný, keďže spočíva len v osadení príslušného zariadenia zaberajúceho iba minimálnu plochu.

9. Iné prípady, teda pokiaľ ide o výraznejší zásah do vlastníckeho práva k pozemku, sú riešené v ods. 2, teda ide o prípady vodohospodárskeho diela, zariadenia vodovodných a kanalizačných prípojok, ale na tieto prípady uvedené v § 37 ods. 2 sa už nevzťahuje úvodná časť predchádzajúceho odseku o tom, že obmedzenie vlastníckeho práva je bez náhrady. Ust. § 37 ods. 2 zákona umožňuje dané nehnuteľnosti vyvlastniť, hoci prioritu má dohoda s vlastníkom pozemku. Napokon na tento postup bolo poukázané aj v príslušnom stavebnom povolení v bode 5.

10. Z uvedeného dôvodu preto úvaha o nútenom obmedzení vlastníckeho práva právneho predchodcu žalobkyne v zmysle ust. § 37 ods. 1 písm. b) zákona č. 138/1973 Zb. sa v tomto prípade považovala za nedôvodnú. Právnomu predchodcovi žalobkyne nevzniklo zákonné vecné bremeno podľa § 37a zákona č. 138/1973 Zb. s poukazom na vyslovený právny názor odvolacieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19Co15/2016. Rovnako nedošlo ani k nútenému obmedzeniu vlastníckeho práva v zmysle ust. § 37 ods. 1 písm. b) uvedeného právneho predpisu.

11. Podľa ust. § 20 ods. 1 zákona č. 442/2002 Z.z. je prevádzkovateľ oprávnený podľa písmena a) v nevyhnutnej miere vstupovať na cudzie pozemky v súvislosti s projektovaním, zriaďovaním, rekonštrukciou, modernizáciou, prevádzkovaním alebo na účely opráv a údržby verejného vodovodu alebo verejnej kanalizácie a ich pásiem ochrany, vodovodných a kanalizačných prípojok vrátane potrebných kontrolných a ochranných zariadení a oporných a vytyčovacích bodov.

12. Vyššie citované ustanovenie neobsahuje označenie, že by malo ísť o vecné bremeno a aj z jeho formulácie je zrejmé, že predstavuje len konkrétne verejnoprávne obmedzenie vlastníka pozemku, ale len v súvislosti so vstupom prevádzkovateľa verejného vodovodu alebo kanalizácie na tieto pozemky, a teda neupravuje obmedzenia vo forme vecného bremena týkajúceho sa zariadenia a užívania pozemku, na ktorom stojí príslušné vodohospodárske dielo. Uvedený právny predpis upravuje povinnosť vlastníkovi pozemku strpieť vstup prevádzkovateľa na jeho pozemok, hoci aj pri prevádzkovaní vodovodnej a kanalizačnej prípojky a neupravuje povinnosť formou vecného bremena trpieť samotné užívanie pozemku za účelom zariadenia a prevádzkovania príslušnej stavby.

13. Napokon vychádzajúc z právneho názoru vysloveného odvolacím súdom o neprípustnej právnej retroaktivite novely zákona č. 138/1973 Zb. účinnej od 01.10.1995 by nepochybne o to viac išlo o priamu retroaktivitu neskoršieho právneho predpisu, teda zákona č. 442/2002 Z.z. Rozsudok súdu prvej

inštancie bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 06.03.2018 vydaným vo veci 9Co129/2017.

14. Zo záverov rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vydaných pod sp. zn. 1Cdo133/2009, 1Cdo44/2010, 6Cdo56/2011, 5MCdo16/2010, 2MCdo2/2014, ako aj ďalších vyplýva, že pokiaľ už bola v občianskoprávnom konaní právoplatne vyriešená určitá otázka hmotnoprávneho vzťahu účastníkov, je súd v inom konaní, v ktorom má tú istú otázku posúdiť ako prejudiciálnu, viazaný jej skorším posúdením.

15. Taktiež z nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky vydaného pod sp. zn. II. ÚS 349/2009 z 20.01.2010 vyplýva, že vzhľadom na zásadu prejudiciality vyplývajúcu z ust. § 135 ods. 2 OSP (od 01.07.2016 ust. § 194 CSP), ako aj na zásadu viazanosti súdu právoplatnými rozhodnutiami vydanými v inom konaní podľa § 159 ods. 2 OSP (od 01.07.2016 ust. § 228 ods. 2 CSP), konajúci všeobecný súd nemá možnosť výberu v otázke, či bude rešpektovať právoplatné rozhodnutie vydané v inom konaní, ktoré rieši otázku javiacu sa prejudiciálnou v súvislosti s riešením daného prípadu. Pokiaľ pri riešení prejudiciálnej otázky zaujme odlišné stanovisko, je taký jeho postup, resp. z neho vyplývajúci záver arbitrárny pre jednoznačný rozpor so zákonom.

16. Z uvedeného teda vyplýva, že pokiaľ bola právoplatným rozhodnutím súdu pri posúdení otázky existencie vecného bremena žalovaným umiestneného kanalizačného zberača na predmetných pozemkoch v konaní vedenom s právnym predchodcom žalobkyne jednoznačne vylúčená ako v zmysle ust. § 37a zákona č. 138/1973 Zb. v znení účinnom od 01.10.1995, tak aj v zmysle ust. § 20 zákona č. 442/2002 Z.z. je súd s poukazom na uvádzané rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako aj Ústavného súdu Slovenskej republiky viazaný hmotnoprávnym posúdením vzťahu vlastníka pozemkov a vlastníka vodohospodárskej stavby na týchto pozemkoch umiestnenej.

17. Predmetom žaloby je obdobie od 17.08.2015 do 16.08.2017, pričom žalobkyňa nepochybne v tom čase bola spoluvlastníčkou nehnuteľností zapísaných ako parcely č. XXX, XXX a XXX, na ktorých časti stojí stavba kanalizačného zberača. Stavbou je na parcele č. XXX zastavaná plocha o výmere 285 m², na parcele č. XXX plocha o výmere 409 m² a na parcele č. XXX plocha o výmere 40 m².

18. Keďže žalovaný nemal výhrady voči znaleckému posudku Technickej univerzity v M. č. 17, pri ustálení výšky bezdôvodného obohatenia sa vychádzalo zo záveru tohto posudku. Všeobecná hodnota nájmu za zastavanú plochu bola za rok 2015 stanovená na sumu 9,19 eur za 1 m² ročne, za rok 2016 na sumu 9,16 eur za 1 m² ročne a za rok 2017 na sumu 9,12 eur za 1 m² ročne.

19. Žalobkyňa tak mala voči žalovanému nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie týchto pozemkov bez právneho dôvodu umiestnením kanalizačného zberača za spoluvlastnícky podiel žalobkyne zodpovedajúci výmere 441,82 m² za obdobie od 17.08.2015 do 16.08.2017. Hodnota bezdôvodného obohatenia v roku 2015 za 137 dní predstavuje sumu 1 524,01 eur, v roku 2016 za 366 dní sumu 4 047,07 eur a v roku 2017 za 228 dní sumu 2 516,99 eur, čo predstavuje celkovú sumu 8 088,07 eur. Súd prvej inštancie preto žalobe v tejto časti vyhovel.

20. Z dôvodu nepreukázania doručenia výzvy na vydanie bezdôvodného obohatenia pred podaním žaloby sa žalovaný dostal do omeškania s jeho vydaním v súlade s ust. § 563 Obč. zákonníka až počnúc dňom 26.11.2017. Žalobkyňa bol preto priznaný uplatnený úrok z omeškania v súlade s ust. § 3 Nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. počnúc dňom 26.11.2017 a v prevyšujúcej časti žaloba o uplatnenom úroku z omeškania bola zamietnutá.

21. Výrok o trovách bol odôvodnený ust. § 255 ods. 1 a § 262 CSP.

22. Proti tomuto rozsudku, s výnimkou výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti, podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný. Navrhol rozsudok zmeniť tak, aby žaloba bola v celom rozsahu zamietnutá. Ako dôvod uviedol, že trvá na svojom tvrdení, podľa ktorého vo vzťahu k vodohospodárskemu dielu vzniklo zákonné vecné bremeno. Prvoinštančný súd nesprávne právne posúdil otázku nároku, resp. za akých právnych podmienok žalobkyňa právny poriadok priznáva uplatňovaný nárok. Žalobu na vydanie bezdôvodného obohatenia môže vlastník pozemku úspešne podať na súde len za podmienky, že nevznikol iný právny dôvod, na základe ktorého sa môže vlastník pozemku domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva. Usporiadanie pomerov podľa ust. § 135c Obč. zákonníka v spojení s ust. § 868 Obč. zákonníka vylučuje aplikáciu ust. § 451 Obč. zákonníka. Žalovaný netvrdí, že obmedzenie vlastníckeho práva vlastníka pozemku umiestnením vodohospodárskej stavby, resp. jej ochranným pásmom, nemá mať za následok vznik práva na náhradu za toto obmedzenie. Tvrdí však, že takúto náhradu možno žiadať iba za podmienok stanovených osobitnými právnymi predpismi a nemožno ju preto priznať titulom bezdôvodného obohatenia. Zákonné vecné bremeno vzniklo účinnosťou zákona č. 199/1995 Z.z. od 01.10.1995 a vzhľadom na ust. § 42 ods. 6 zákona č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách trvá i naďalej. Od zriadenia stavby v roku 1976 uplynulo do podania žaloby 41 rokov. Do toho času neboli vznesené žiadne nároky zo strany právnych predchodcov žalobkyne a ani nebolo primárne uplatňované odstránenie tvrdeného

protiprávneho stavu. Preto sa javí konanie žalobkyne ako výkon práva, ktorý hraničí s jeho zneužitím za účelom poškodiť oprávnené záujmy žalovaného. Zneužitím poškodzuje nielen samotného žalovaného, ale predovšetkým všetkých obyvateľov, ktorí sú závislí na dodávke pitnej vody a odvádzaní odpadových vôd. V prípade, ak vlastník pozemku uplatňuje iba zodpovednostné nároky voči osobám, ktoré mu bránia v užívaní veci bez toho, aby sa zároveň primárne domáhal odstránenia protiprávneho stavu, jedná sa spravidla o výkon jeho práva v rozpore s dobrými mravmi. Nie je úlohou súdu vyvodzovať následky z porušenia práva bez toho, aby zároveň jeho rozhodnutím došlo k odstráneniu protiprávneho stavu a k nastoleniu stavu právnej istoty a tým napomáhať udržiavať protiprávny stav.

23. Žalobkyňa navrhla rozsudok v jeho napadnutej časti ako vecne správny potvrdiť.

24. Odvolací súd v zmysle zásad ust. § 379, § 380 a §381 CSP preskúmal rozsudok v jeho napadnutej časti spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania a zistil, že odvolanie žalovaného nie je opodstatnené.

25. Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenia rozhodnutia prvoinštančných súdov, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

26. Len na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku je potrebné poukázať na skutočnosť, podľa ktorej zákon č. 199/1995 Z.z. účinný od 01.10.1995, dopĺňujúci zákon č. 138/1973 Zb. o vodách o ust. § 37a nemá žiadne prechodné ustanovenia a vznik vecného bremena ako práva na zriaďovanie a prevádzkovanie vodovodných a kanalizačných radov na cudzích nehnuteľnostiach konštruuje ku dňu nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia vodohospodárskeho orgánu na zriadenie vodohospodárskeho diela.

27. Stavba kanalizačného zberača G nachádzajúceho sa na nehnuteľnostiach spoluvlastníckym právom patriacim žalobkyňi bola povolená na základe rozhodnutia Okresného národného výboru v Prešove vydaného dňa 22.03.1976. Následne Východoslovenský krajský národný výbor v M. dňa 08.03.1984 vydal kolaudačné rozhodnutie o povolení k užívaniu stavby. Ak by mala byť správnou úvaha žalovaného o vzniku vecného bremena, znamenalo by to pri stavbe povolenej v roku 1976 a kolaudovanej v roku 1984, že vecné bremeno vzniká zo zákona k dátumu viac ako 10 rokov predchádzajúcemu účinnosti zákona č. 199/1995 Z.z., čo vykazuje znaky neprípustnej retroaktivity. Zákon č. 199/1995 Z.z. neobsahoval prechodné ustanovenia a vznik vecných bremien spájal s právoplatnosťou rozhodnutia vodohospodárskeho orgánu na zriadenie vodohospodárskeho diela. Za takejto situácie nie je možné dospieť k inému záveru ako takému, že právna úprava obsiahnutá v zákone č. 199/1995 Z.z. sledovala vznik práva vecného bremena k časovému obdobiu nepredchádzajúcemu účinnosť tohto právneho predpisu. K vzniku vecného bremena tak mohlo dôjsť len v prípade takých rozhodnutí vodohospodárskeho orgánu na zriadenie vodohospodárskeho diela, ktorých právoplatnosť nastala po nadobudnutí účinnosti zákona č. 199/1995 Z.z.

28. Právne bezvýznamný je i poukaz žalovaného na ust. § 42 ods. 6 zákona č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách. V zmysle tohto ustanovenia oprávnenia k cudzím nehnuteľnostiam, ako aj obmedzenia ich užívania, ktoré vznikli pred účinnosťou tohto zákona ostávajú nedotknuté. Pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 442/2002 Z.z. však žalovanému, tak ako to už bolo skôr konštatované, žiadne právo zodpovedajúce vecnému bremenu nevzniklo, a teda takéto neexistujúce právo nemohlo ostať nedotknuté. Okrem toho v súvislosti so záverom o neprípustnosti priamej retroaktivity novely zákona č. 138/1973 Zb. uskutočnenej zákonom č. 199/1995 Z.z. a účinnej od 01.10.1995, v prípade zákona č. 442/2002 Z.z., ako neskoršieho právneho predpisu, by o to viac išlo o neprípustnú priamu retroaktivitu.

29. S prihliadnutím na uvedené odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. § 387 CSP rozsudok, s výnimkou nenapadnutého výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti, ako vecne správny potvrdil.

30. Zároveň úspešnej žalobkyňi priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % podľa ust. § 396 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 a 2 CSP s tým, že o výške náhrady týchto trov rozhodne súd prvej inštancie.

31. Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).